

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, старшого дослідника Шкарупи Костянтина Вікторовича на дисертацію Грицик Олени Федорівни на тему: «Адміністративно-правовий механізм реалізації заходів для забезпечення належних умов діяльності суду керівником апарату суду», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

1. Ступінь актуальності обраної теми

Системоутворюючі зміни, що відбуваються на шляху реформування правосуддя, мають безпосередній вплив на його матеріальну частину – адміністративне право. А це означає, що адміністративне право України сьогодні перебуває на стадії активного системного формування. Тому наукові праці, спрямовані на висвітлення напрямів удосконалення системи правосуддя є надзвичайно актуальними та своєчасними. Щобільше роботи, присвячені розкриттю специфічних об'єктно-предметних складових дослідження є надзвичайно вагомими для розвитку адміністративної та адміністративно-процесуальної галузей наукових знань.

Питання адміністративно-правового механізму реалізації заходів для забезпечення належних умов діяльності суду керівником апарату суду набуває особливої актуальності в умовах реформування судової влади та необхідності підвищення її ефективності. Саме керівник апарату виступає ключовою ланкою організаційного забезпечення діяльності суду, адже від його управлінських рішень, професіоналізму та здатності впроваджувати новітні підходи залежить якість функціонування всієї судової установи.

Адміністративно-правовий механізм у цьому контексті постає не лише як сукупність правових норм та організаційних процедур, але й як практичний інструмент створення належних умов для здійснення правосуддя. Йдеться про нормативне закріплення повноважень керівника апарату суду, визначення його ролі у взаємодії з іншими суб'єктами судової влади, а також забезпечення належних матеріально-технічних, кадрових та інформаційних ресурсів для реалізації завдань суду.

З огляду на це, наукове осмислення адміністративно-правових механізмів у сфері забезпечення судової діяльності сприяє формуванню більш цілісної та збалансованої системи правосуддя, що відповідає європейським стандартам та сучасним викликам.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх новизна

Дисертаційна робота характеризується системним підходом до предмету дослідження. Слід відзначити обґрунтованість наведених дисертантом висновків, які базуються на грамотному використанні сукупності методів і прийомів наукового пізнання. Досягненню мети та розв'язанню завдань, що поставлені перед цим дослідженням сприяло використання таких методів

наукового пізнання як: індукції та дедукції, аналізу та синтезу, узагальнення, абстрагування, системного аналізу, а також діалектичного та формально-юридичного методів на кожному етапі дослідження надало йому цілісності, логічності та обґрунтованості. Водночас за сприяння структурно-функціонального методу вдалося розкрити базові категорії досліджуваної проблематики, юридичну природу окремих явищ та процесів (підрозділ 1.1, 1.4, 2.3, 2.4, 3.1), а завдяки застосуванню методу класифікації сформовано авторські пропозиції щодо їхнього групування (підрозділи 1.1., 1.2, 2.2., 2.3, 3.2).

Такий метод як тлумачення юридичних норм застосовано при аналізі законодавчих положень (підрозділ 1.2, 1.3, 2.1, 2.2), а метод пояснення дозволив здійснити опис їх практичного прояву (підрозділи 1.1, 1.4, 2.3, 2.4, 3.1). Натомість метод сходження від абстрактного до конкретного дозволив виявити практичні механізми втілення теоретично сформульованих положень у діяльність апарату суду, приміром, щодо об'єктивізації характерних ознак взаємодії керівника апарату суду з іншими суб'єктами щодо створення належних умов діяльності суду (підрозділ 2.4).

Широко застосовним також був порівняльно-правовий метод, який забезпечив можливість як здійснення оцінки ефективності реалізованих заходів (підрозділи 2.2, 2.3, 2.4), так і виявлення подібних і відмінних практик їх реалізації за ретроспективного аспекту (підрозділ 3.1). Разом із тим аксіоматичний метод був доречним при формуванні системи оптимізаційних змін чинного законодавства, адже дозволив зробити це без додаткових доведень, тоді як гіпотетичний метод та метод аналогії дозволили висунути припущення щодо їхньої подальшої ефективності (підрозділ 3.2).

Мета роботи полягає у визначенні юридичної природи, розкритті специфіки й особливостей реалізації адміністративно-правового механізму створення належних умов діяльності суду керівником апарату суду.

Таким чином, відповідною гарантією достовірності та теоретичної обґрунтованості наукових положень висновків та рекомендацій, сформульованих автором є вірно поставлена мета та завдання дослідження, логіка викладеного матеріалу. Виходячи з аналізу основної частини дисертації, мета дисертаційної роботи в ході виконання дослідження була досягнута, а дисертація є завершеною науковою кваліфікаційною працею.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, що містять десять підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми дисертації; висвітлено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження; сформульовано наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, розкрито шляхи та форми їх упровадження; визначено апробацію результатів дослідження, структуру та обсяг дисертації.

Отже, структура повністю відповідає цілям і задачам дослідження, це дозволило автору послідовно розглянути всі визначені ним проблеми. Обґрунтованість положень, сформульованих у дисертації, підтверджується також критичним аналізом наявних літературних джерел юридичного та методологічного спрямувань.

3. Достовірність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій

Оцінюючи найважливіші здобутки дисертаційного дослідження, варто вказати, що наукова новизна отриманих результатів визначається тим, що дисертація є одним із перших комплексних досліджень, у якому на основі системного аналізу чинного адміністративного законодавства, практики діяльності представників судового адміністрування, а також наукової доктрини схарактеризовано особливості реалізації заходів для забезпечення належних умов діяльності суду керівником апарату суду, визначено їх відповідність сучасному етапу державотворення України, а також сформульовано концептуальні засади та практичні рекомендації щодо модернізації адміністративно-правового регулювання у цій сфері.

Ознайомлення із науковим дослідженням дає підстави стверджувати, що основні положення і висновки, які виносяться здобувачем на захист, мають відповідний, високий ступінь наукової новизни.

Так автором вперше заходи, які спрямовані на забезпечення ефективної організації роботи суду та реалізуються його апаратом диференційовано за ступенем впливу на основні і додаткові, серед яких: 1) належне кадрове забезпечення й підвищення кваліфікації працівників апарату суду; 2) чітка регламентація внутрішніх процедур, документального обігу та інформаційного супроводу судових процесів; 3) створення комфортного, безпечного й технічно оснащеного робочого середовища для суддів, працівників апарату, учасників судових процесів та відвідувачів; 4) застосування сучасних інформаційних технологій, включно з електронним судочинством; 5) дотримання принципів доступності, відкритості й прозорості в роботі суду; 6) облаштування укриттів, евакуаційних планів, резервних приміщень для роботи, контроль роботи систем оповіщення; 7) забезпечення комунікації між судами та іншими органами і зацікавленими особами у разі переміщення суду, реорганізації, зміни юрисдикції тощо; 8) надання психологічної підтримки працівникам, забезпечення умов для їх адаптації у разі змін у роботі суду, розвитку навичок дистанційної роботи; 9) належне розпорядження ресурсним забезпеченням, у тому числі утворення та адміністрування резервних фондів, що у разі необхідності покриють ремонт пошкоджених будівель, закупівлю обладнання для онлайн-роботи, генераторів, резервних серверів, систем охорони тощо. Що, на нашу думку, свідчить про комплексний та багатовимірний підхід авторки до розкриття проблематики адміністративно-правового механізму забезпечення належних умов діяльності суду. Запропонована диференціація заходів не лише дозволяє систематизувати ключові напрями діяльності апарату суду, а й формує своєрідну методологічну основу для оцінювання ефективності управлінських рішень у цій сфері.

Варто відзначити, що такий підхід дозволяє перейти від загальнотеоретичного рівня розуміння адміністративно-правового механізму до прикладного виміру, у якому конкретні заходи трансформуються у практичні інструменти забезпечення функціонування суду. Зокрема, наголос на кадровому забезпеченні та підвищенні кваліфікації співробітників апарату є

особливо актуальним у сучасних умовах, адже саме людський фактор значною мірою визначає рівень організації роботи судової установи.

Крім того, визнання необхідності облаштування укриттів, створення резервних приміщень та систем оповіщення демонструє, що авторка враховує реалії сьогодення, зокрема виклики воєнного стану та надзвичайних ситуацій, які безпосередньо впливають на безперервність роботи судової системи. Так само вагомим є акцент на цифровізації та розвитку електронного судочинства, що відповідає стратегічним орієнтирам євроінтеграції України та міжнародним стандартам прозорості та доступності правосуддя.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що наукова новизна дослідження полягає у комплексному підході до визначення заходів адміністративно-правового забезпечення роботи суду, які авторка розглядає крізь призму як внутрішньо-організаційних, так і зовнішніх факторів, що визначають стійкість та ефективність функціонування судової влади.

Заслуговує на позитивний відгук наукова новизна щодо наявності діалектичного взаємозв'язку між результатами здійснення контролю за діяльністю керівника апарату суду щодо створення належних умов діяльності суду та формами оцінювання її ефективності, що сукупно забезпечують можливість формування цілісного уявлення про якість його управлінської діяльності, стан компетентності та ступінь реалізації покладених повноважень у кореляції з тим як ефективно використовуються наявні ресурси, дотримуються встановлені стандарти та нормативи.

Дисертаційне дослідження має обґрунтовані та достовірні наукові висновки, які доповнюють існуючі позиції науковців або по-новому надають вирішення існуючих проблем врегулювання адміністративно-правових засад здійснення державного контролю за діяльністю органів і посадових осіб місцевого самоврядування. Елементи наукової новизни сформульовані коректно, їх кількість та кваліфікаційні ознаки відповідають нормативним вимогам.

4. Значення одержаних результатів для науки й практики та рекомендації щодо їх можливого використання

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що визначені в дисертації теоретичні положення, висновки і пропозиції впроваджено та надалі може бути використано в: для подальшого наукового вивчення теоретико-методологічних проблем науки адміністративного права (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права); освітньому процесі – під час розроблення та викладання навчальної дисципліни «Адміністративне право та процес: доктринальні та практичні проблеми (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права) та у практичній діяльності – для вдосконалення чинного адміністративного законодавства щодо оптимізації процедур здійснення адміністративно-правового регулювання створення належних умов діяльності суду керівником апарату суду.

Отже, дисертаційна робота може виступати теоретичною основою для проведення науково-прикладних досліджень щодо адміністративно-правового

механізму реалізації заходів для забезпечення належних умов діяльності суду керівником апарату суду. Висновки та рекомендації, що сформовані автором, можуть бути враховані при вдосконаленні чинного національного законодавства.

5. Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації

Основні положення та результати дисертації висвітлено у 5 наукових статтях, чотири з яких опубліковано у наукових фахових виданнях України, одну – в періодичному науковому виданні іншої держави (Республіка Польща), а також в двох тезах доповідей на науково-практичних конференціях: «Реформування українського законодавства: проблемні питання та шляхи їх вирішення» (м. Київ, 07–08 лютого 2024 р.), «Перспективні напрямки розвитку юридичної науки у 21-му сторіччі» (м. Київ, 07–08 лютого 2024 р.), «Актуальні проблеми імплементації наукових досягнень у практичну діяльність» (м. Київ, 18–19 лютого 2025 р.).

Таке представлення результатів наукової роботи є достатнім. Кількість публікацій, обсяг, якість, повнота висвітлення результатів та розкриття змісту дисертації відповідає вимогам МОН України. Зазначені публікації повною мірою висвітлюють основні наукові положення дисертації.

Спрямованість науково-практичних конференцій, де відбувалася апробація дисертаційного дослідження, характер статей дисертанта, в яких відображено положення дисертації і результати проведених досліджень, повною мірою вказують, що дисертація пройшла належну апробацію та є самостійною науковою працею, що має завершений характер.

Ознайомлення з текстом дисертації дає підстави стверджувати, що за структурою та змістом робота відповідає вимогам, що ставляться МОН України. У тексті роботи відображено основні положення, зміст, результати і висновки здійсненого наукового дослідження.

6. Питання для дискусійного обговорення та недоліки дисертаційної роботи щодо її змісту та оформлення

Незважаючи на наукову цінність роботи, дисертація не позбавлена певних недоліків та суперечливих положень, які потребують додаткових пояснень та уточнень.

1. У підрозділі 1.2 авторці слід більш чітко розмежувати суб'єктів та допоміжні органи, вказавши їх конкретні функції у створенні належних умов.

2. Аналізуючи підрозділ 2.4. вважаємо, що авторці для кожного рівня взаємодії (загальний, спеціальний, функціональний) було б бажано навести приклади конкретних процесів чи документів, що регламентують ці рівні взаємодії.

3. На нашу думку, у роботі не достатньо розглянуто практичні кейси цифровізації та реформування апаратів судів інших країн.

4. У десятому загальному висновку авторка вказує на такий напрямок удосконалення адміністративно-правового регулювання створення належних

умов діяльності суду керівником апарату суду, як формування комунікаційних навичок персоналу. Погоджуючись із важливістю цього напрямку, варто зазначити, що розвиток комунікаційних компетенцій потребує систематичного підходу - впровадження тренінгів, практичних занять, оцінювання результатів, а не лише формального закріплення правил.

При цьому, вищенаведені зауваження істотно не впливають на високі здобутки роботи, що є новим, актуальним та змістовним дослідженням.

7. Загальні висновки

Дисертаційна робота Грицик Олени Федорівни на тему: «Адміністративно-правовий механізм реалізації заходів для забезпечення належних умов діяльності суду керівником апарату суду» є завершеною, самостійно підготовленою кваліфікаційною науковою працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані та практично цінні результати, що вирішують важливе наукове завдання.

Актуальність обраної теми дисертації, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, новизна та повнота викладу в опублікованих працях повністю відповідають вимогам МОН України.

Авторкою дотримано норми законодавства про авторське право і суміжні права та надано достовірну інформацію про результати наукової діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідні джерела. У роботі відсутнє привласнення чужих ідей, результатів або слів без оформлення належного цитування.

Отже, дисертаційне дослідження Грицик Олени Федорівни на тему: «Адміністративно-правовий механізм реалізації заходів для забезпечення належних умов діяльності суду керівником апарату суду» виконане на належному науково-теоретичному рівні, за своєю актуальністю, теоретичним рівнем і практичною цінністю, достовірністю і обґрунтованістю одержаних результатів повністю відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, а його автор – Грицик Олена Федорівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент –

доктор юридичних наук, старший дослідник,
старший оперуповноважений в ОВС

Департаменту організаційного
забезпечення діяльності

Бюро економічної безпеки України

 Костянтин ШКАРУПА

Керівник Департаменту

